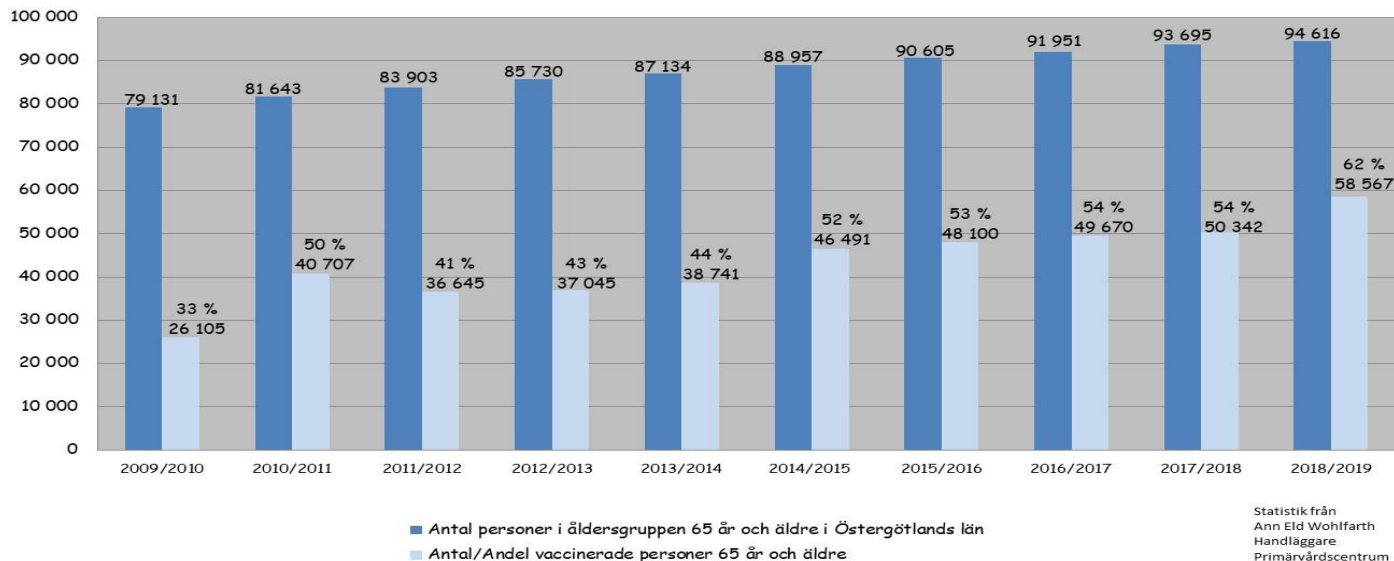

Influensasäsongen i Östergötland 2018 - 2019

Statistik

Influensavaccinationstäckning i åldersgruppen 65 år och äldre i Östergötland under säsongerna 2009/2010 - 2018/2019

Vaccinationskampanjen

Vaccinationskampanjen startade den 6 november 2018. Innan och under vaccinationskampanjen samlades en strategigrupp med deltagare från Kommunikationsenheten, Primärvårdsstaben, Infektionskliniken och Smittskydd. Olika frågor behandlades med målet att vaccinationstäckningen skulle öka i riskgrupperna och bland vårdpersonal. Nytt för säsongen var att alla vårdcentraler hade öppna mottagningar under samma tid och dagar.

Vaccin och vaccinbrist

Inför säsongen upphandlades ett fyrvalent vaccin som innehöll två influensa A- och två influensa B- stammar. I hela landet var det stor efterfrågan efter vaccin och i slutet av november uppstod vaccinbrist. Folkhälsomyndigheten gick ut med en rekommendation att reservera kvarvarande doser för riskgrupper. Östergötland följde rekommendationen. Vaccindoserna som fanns kvar omfördelades mellan vårdcentraler och Infektionskliniken så att fördelningen skulle vara jämn.

Vaccinationstäckning i åldersgruppen 65 år och äldre

För varje år krävs en större arbetsinsats för att nå samma procentuella vaccinationstäckning eftersom åldersgruppen 65 år och äldre stiger i antal för varje år, se figur. Säsongens vaccinationsmål för Östergötland var 60 % vaccinationstäckning i åldersgruppen 65 år och äldre. Vaccinationstäckningen ökade med 8 % från föregående säsong och det slutgiltiga resultatet blev 62 %, se figur. Glädjande är att 30 av 43 vårdcentraler har nått målet vilket är en ökning från förra säsongen. Dessutom var sex vårdcentraler mycket nära, 1 - 2 % från att nå målet.

Influensasäsong	Antal/Andel influensavaccinerade i åldersgruppen 18 – 64 år	Antal listade i åldersgruppen 18 – 64 år
2014 - 2015	7 220 / 2,7 %	264 437
2015 - 2016	7 070 / 2,7 %	264 640
2016 - 2017	7 926 / 3,0 %	266 781
2017 - 2018	8 176 / 3,0 %	270 222
2018 - 2019	9 904 / 3,6 %	271 990

Vaccinationstäckning i åldersgruppen 18 – 64 år

För personer under 65 år saknas information om vilka av de vaccinerade som tillhör en riskgrupp, därför är vaccinationstäckningen svårtolkad.

Under ett par säsonger har all personal, cirka 13 000 anställda, inom Region Östergötland rekommenderats att influensavaccinera sig för att skydda sköra patienter och sig själva från att insjukna. Under vaccinbristen, cirka en månads tid, prioriterades inte vaccinering av Region Östergötlands personal vilket kan ha påverkat vaccinationstäckningen i gruppen.

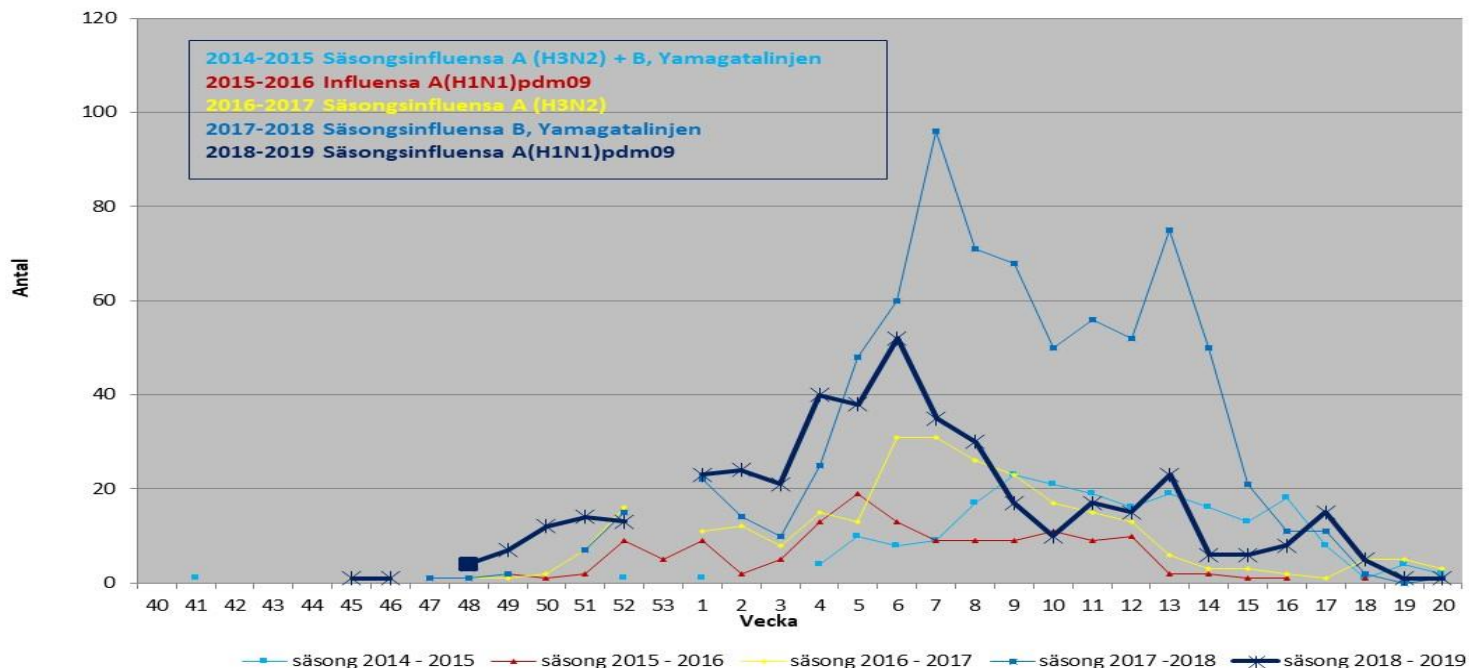
För att få någon slags uppfattning om antalet vaccinerade i de yrkesverksamma åldersgrupperna redovisas vaccinationstäckningen i åldersgruppen 18 – 64 år. Vaccinationstäckningen har ökat något från förra säsongen från 3 till 3,6 %.

Under våren 2018 arbetade smittskyddet fram ett förslag gällande rekommendation vilka vaccinationer arbetsgivaren bör erbjuda medarbetarna, varav influensavaccination är en av rekommendationerna. Förslaget är fortfarande under behandling.

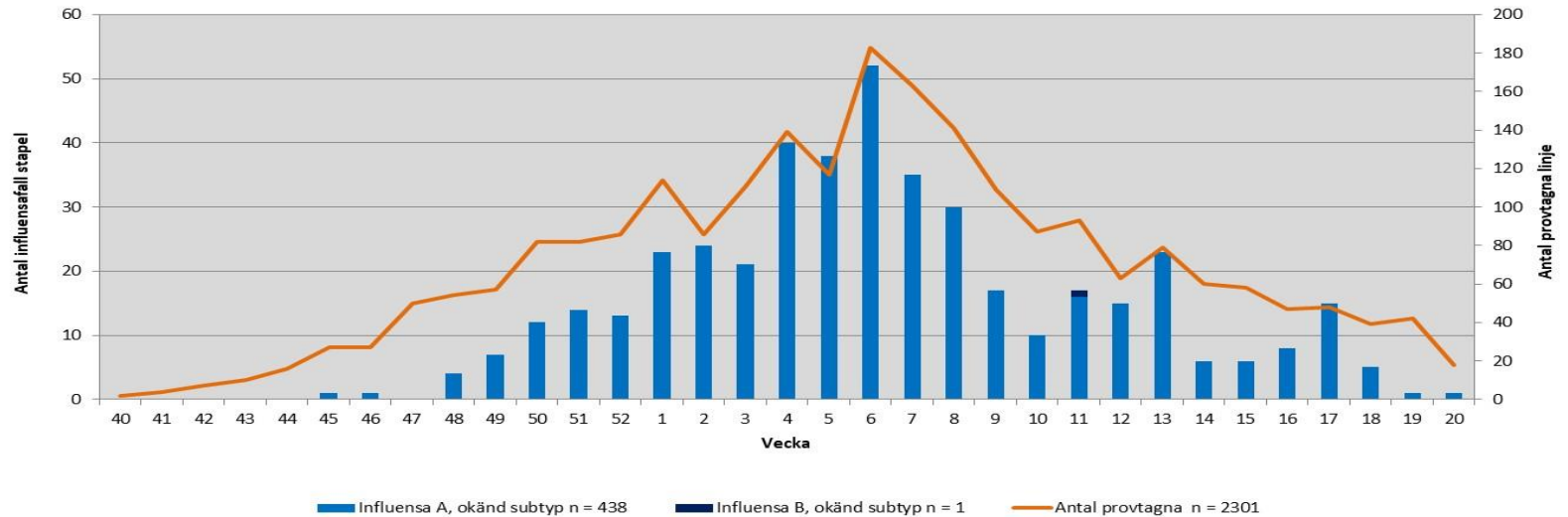
Antal diagnostiserade influensafall per vecka i Östergötlands län Säsongerna 2014/2015 till 2018/2019, vecka 40 - vecka 20

I figuren anges vilken/vilka influensatyper som dominerat under angiven säsong

Den förstärkta nationella övervakningen av influensa startade under vecka 40 (2018) och avslutades vecka 20 (2019). Influensasäsongen 2018-2019 har varit något lugnare än säsongen innan, se mörkblå linje (2018 - 2019) och mellanblå linje (2017 - 2018). Under influensatoppen vecka 6 anmäldes 52 fall mot förra säsongens 96 fall i Östergötland, se figur.

Influensafall (stapel) uppdelad på influensatyp och antal provtagna (linje) i Östergötland säsongen 2018 vecka 40 - 2019 vecka 20 (n = 439)

Utfall och typning

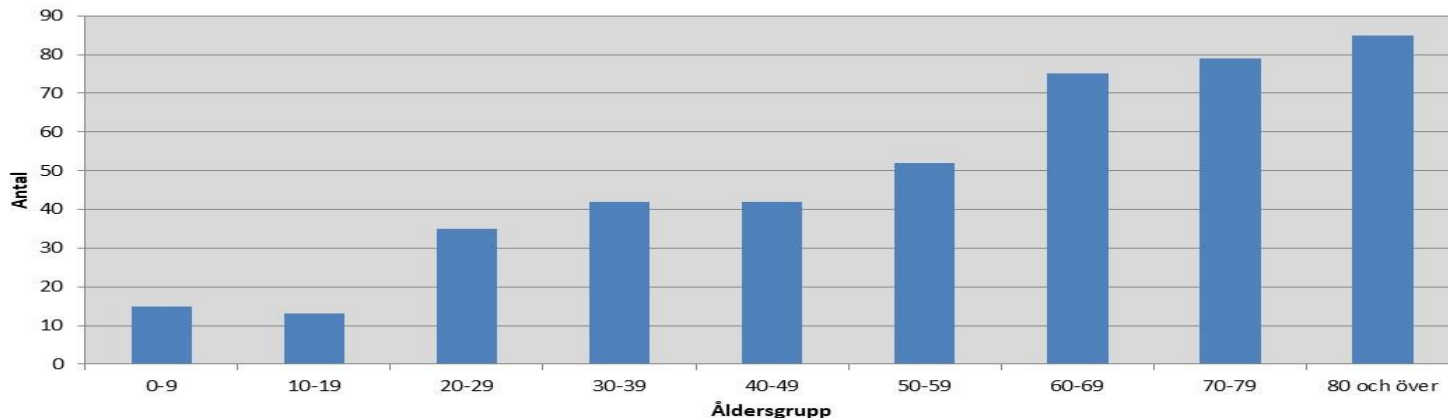
Totalt har 439 influensafall anmälts mot förra säsongens 769. Under nuvarande säsong har influensa A dominerat och rapporterats i 438 av fallen, se figur. Endast ett fall var influensa B.

Något färre är provtagna under säsongen, 2 301 mot 2 436 föregående säsong. I Östergötland bor cirka 4,5 % av landets befolkning. Antal prover motsvarade 2,9 % av det totala antalet prover i landet. Östergötland har således ett större mörkertal. Majoriteten provtogs på akutmottagningarna och inom den slutna vården, ett tjugotal inom primärvården.

I början av varje säsong skickar Klinisk mikrobiologi ett antal influensaprover till Folkhälsomyndigheten (FOHM) för fördjupad viruskaraktärisering. FOHM undersöker om det finns stammar som bär på mutationer, som kan ge upphov till resistens mot antiviraler (oseltamivir eller zanamivir) och/eller som ger en ökad virulens. FOHM jämför också de stammar som cirkulerar i samhället mot de som ingår i säsongens vaccin för att bedöma vaccineffekten.

I år är det 10 år sedan Världshälsoorganisationen (WHO) deklarerade spridningen av den nya typen av influensa A(H1N1)pdm09 som en pandemi. Sedan dess har influensaviruset övergått till att cirkulera som en vanlig säsongsinfluensa och under denna säsong har den dominerat spridningen. Av de 438 influensa A-fallen har 45 typats till H1N1 och 29 till H3N2. Influensa B-fallet typades till Yamagata-linjen.

Antal influensa fall i Östergötland fördelat på åldersgrupp säsong 2018/2019 n = 439

Kön och ålder

Majoriteten av de diagnostiserade fallen var kvinnor (246). Åldersfördelningen låg mellan 0-99 år. Mer än hälften (54 %) av de rapporterade fallen var under 65 år vilket gav en lägre medelålder 58 år än föregående säsong 62 år då influensa B Yamagata dominerade.

Journalgranskning

Den 1 december 2015 ändrades anmälningsplikten av influensa. Alla influensa A och B anmäls men enbart från laboratorierna. Det innebär att smittskydd saknar information om fallens riskgruppstillhörighet, allvarlighetsgrad av infektionen och vaccinationsstatus via klinisk anmälan. För att få kunskap om hur det ser ut i Östergötland har smittskydd journalgranskat alla anmälda fall under tre säsonger.

Riskgruppstillhörighet

Majoriteten (238) av de rapporterade fallen var yngre än 65 år, se figur. Av gruppen tillhörde 132 personer en eller flera medicinska riskgrupper. De vanligaste medicinska riskgrupperna hos personer under 65 år var i fallande ordning; kronisk lungsjukdom, kraftigt nedsatt immunförsvar, diabetes mellitus och graviditet.

Av de anmälda fallen var 201 personer 65 år och äldre.

Cirka var fjärde person tillhörde ingen riskgrupp.

Rapporterade fall i riskgruppen gravida

Under säsongen anmäldes 13 gravida kvinnor med influensasjukdom (medelålder 31 år). Samtliga insjuknade i influensa A, varav två typades till influensa A(H1N1)pdm09. Av de 13 kvinnorna sjukhusvårdades sex, varav en inom intensivvård. Endast två av kvinnorna var vaccinerade.

Som ett stöd för de som arbetar med gravida finns FOHM:s faktablad ["Vaccination mot influensa – information för dig som är gravid"](#). I syfte att förbättra vaccinationstäckningen i gruppen publicerade FOHM i september 2017 kunskapsunderlaget ["Vaccination av gravida mot influensa"](#).

Allvarlighetsgrad av säsongens influensa

Sjukhus- och intensivvårdade

Majoriteten (269) av de anmälda fallen sjukhusvårdades vilket kan jämföras med föregående säsong (459). Av de sjukhusvårdade fallen intensivvårdades 13 personer vilket var färre än säsongen innan (23). För beskrivning av de intensivvårdade fallen se nästa sida.

Avlidna

FOHM såg en signifikant överdödlighet under vecka 52. I Östergötland avled 17 av 410 anmälda influensafall inom 30 dagar efter den laboratorieverifierade influensadiagnosen. Av de som avled var majoriteten 65 år eller äldre med en medelålder på 78 år. Andelen (4 %) avlidna var en procent lägre än säsongen innan.

Folkhälsomyndighetens definition på influensarelaterade dödsfall är om en person avlidit 30 dagar eller mindre i nära anslutning till en influensadiagnos

Beskrivning av de intensivvårdade fallen

Utfall och typning

Av de 269 sjukhusvårdade fallen har totalt 13 intensivvårdats. Samtliga fall diagnostiserades med influensa A, varav tre typades till influensa A(H1N1)pdm09, övriga isolat subtypades inte.

Kön och ålder

De flesta intensivvårdade var kvinnor (10). Åldersfördelningen låg mellan 9 - 77 år och medianåldern var 56 år.

Riskgruppstillhörighet och vaccinationsstatus

Majoriteten tillhörde riskgrupper som rekommenderas vaccination, sex var 65 år eller äldre och fem med en ålder under 65 år tillhörde medicinska riskgrupper. Endast fyra av de 11 som rekommenderas vaccination var vaccinerade.

Två personer tillhörde ingen riskgrupp.

Komplikationer och allvarlighetsgrad

Den vanligaste komplikationen vid influensainfektionen var bakteriella pneumonier (8) orsakade av *Streptococcus pneumoniae*, *Haemophilus influenzae* och *Staphylococcus aureus*. Övriga var dyspné med inspiratorisk stridor (2), respiratorisk svikt och hjärtsvikt (2) och akut encefalit (1).

Av de som låg på intensivvårdsavdelning (IVA) vårdades sju av fallen i respirator. Två av de respiratorvårdade fallen förflyttades vidare till Stockholm för ECMO-behandling (Extracorporeal Membran Oxygenation).

Två personer avled trots intensivvård.

Vårdtider på IVA

Medianvårdtiden inom intensivvården var 10 dygn med en spridning mellan 1 – 129 vårddygn. De 13 fallen har sammanlagt vårdats 307 dygn inom intensivvård samt ytterligare dygn på vårdavdelning.

Vaccinationsstatus av diagnostiserade fall under säsongen 2018 - 2019

Åldersgrupp	Antal anmälda fall	Antal fall som tillhör riskgrupp	Antal vaccinerade fall som tillhör riskgrupp	Andel vaccinerade fall som tillhör riskgrupp
64 år och yngre	237	132	27	20 %

Åldersgrupp	Antal anmälda fall n = 201	Antal vaccinerade av anmälda fall	Andel vaccinerade av anmälda fall	Andel vaccinerade av totala antalet i åldersgruppen i Östergötland
65 -74 år	75	34	45 %	56 %
75 – 84 år	77	45	58 %	68 %
85 år eller äldre	49	28	57 %	69 %

Av årets 439 anmälda fall var 137 influensavaccinerade (tre personer av de vaccinerade tillhörde inte någon riskgrupp). Majoriteten, 60 %, var inte vaccinerade trots riskgruppstillhörighet.

Lägst vaccinationstäckning (20 %) hade personer som var 64 år eller yngre med riskgruppstillhörighet.

I åldersgruppen 65 år och äldre, kan vi jämföra vaccinationstäckningen mellan de personer som söker vård och det totala antalet personer i samhället. Detta visar att personerna som sökte vård och/eller sjukhusvårdades hade en betydligt sämre vaccinationstäckning.

Vaccinationsstatus av rapporterade fall som tillhör medicinsk riskgrupp i åldersgruppen 64 år eller yngre

De rapporterade fallen tillhör en till flera medicinska riskgrupper n = 132 (endast en riskgrupp per fall redovisas i tabellen)

En medicinsk riskgrupp	98
Två medicinska riskgrupper	18
Tre medicinska riskgrupper	12
Fyra medicinska riskgrupper	4

Diagnos	Antal vaccinerade	Antal ej vaccinerade
Kronisk lungsjukdom som KOL och svår Astma	11	35
Kraftigt nedsatt immunförsvar på grund av sjukdom eller behandling	8	18
Diabetes mellitus	1	16
Gravida efter graviditetsvecka 16 under höst/vinterperioden	2	11
Kronisk hjärtsjukdom	0	11
Neuromuskulära sjukdomar eller flerfunktionshinder	2	9
Obesitas tillstånd som leder till nedsatt lungfunktion eller försämrade hostkraft och sekretstagnation	1	3
Kronisk lever- eller njursvikt	2	2

Vaccinationsstatus av rapporterade fall i åldersgruppen 65 år och äldre och om de tillhör medicinsk grupp eller inte n = 201

Av de 201 rapporterade fallen tillhör 32 riskgruppen 65 år och äldre men tillhör ingen medicinsk riskgrupp.

Av de 32 fallen var 17 vaccinerade och övriga 15 inte vaccinerade.

Övriga tillhör en till flera medicinska riskgrupper n = 169 (endast en riskgrupp per fall redovisas i tabellen)

En medicinsk riskgrupp 88

Två medicinska riskgrupper 49

Tre medicinska riskgrupper 30

Fyra medicinska riskgrupper 2

Diagnos	Antal vaccinerade	Antal ej vaccinerade
Kronisk hjärtsjukdom	24	21
Kronisk lungsjukdom som KOL och svår Astma	38	19
Kraftigt nedsatt immunförsvar på grund av sjukdom eller behandling	8	19
Diabetes mellitus	14	15
Neuromuskulära sjukdomar eller flerfunktionshinder	0	1
Obesitas tillstånd som leder till nedsatt lungfunktion eller försämrade hostkraft och sekretstagnation	0	2
Kronisk lever- eller njursvikt	6	2

Kommande säsong 2019-2020

Den 21 februari 2019 informerade Världshälsoorganisationen (WHO), vilka tre av fyra stammar som ska ingå i vaccinet för norra halvklotet nästa säsong. Beslut fattades om att byta ut A(H1N1)pdm09-stammen. Under några månader såg WHO en ökning av antalet fall med isolat från en annan genetisk grupp av A(H3N2) än i vaccinet som användes under säsongen 2018 – 2019. Beslutet vilken variant som ska ingå i nästa säsong's vaccin sköts därför upp. Den 21 mars togs beslut om byte av influensa A(H3N2)- stammen i vaccinet för den kommande säsongen. Det innebär att produktionen av nästa säsong's vaccin senarelades med en månad och leveranserna under hösten kommer med stor sannolikhet att fördröjas. Därför har FOHM och samtliga smittskydd i Sverige taget ett gemensamt beslut att senarelägga starten för vaccinationskampanjen till tisdagen den 19 november.

Folkhälsomyndigheten anordnar en heldagskonferens om influensa i Solna den 1 oktober 2019. Mer information om konferensen kommer successivt att publiceras på Folkhälsomyndighetens webbplats via:

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/anmalningsformular-dolda/191001-influensadagen-2019/>